

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНИХ ВІДНОСИН СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ

CURRENT STATE AND PROSPECTS OF THE DEVELOPMENT OF FOREIGN TRADE RELATIONS OF THE UNITED STATES OF AMERICA

Визначено сучасний стан та перспективи розвитку зовнішньоторговельних відносин Сполучених Штатів Америки. Ідентифіковано місце Сполучених Штатів у глобальній економіці. Акцентовано увагу на сучасній тарифній політиці, в контексті розбалансованості платіжного балансу. Встановлено сучасні принципи здійснення та регулювання зовнішньої торгівлі Сполучених Штатів. Проаналізовано строки та ставки імпорتنних мит в контексті нової зовнішньоторговельної політики. Розглянуто зовнішню торгівлю товарами та послугами. Висвітлено динаміку та об'єм експорту, імпорту, товарообігу та сальдо торговельного балансу. Встановлено що Сполучені Штати мають негативне сальдо торговельного балансу в торгівлі товарами та позитивне в торгівлі послугами. Акцентовано увагу на двосторонніх торговельно-економічних відносинах Сполучених Штатів з КНР, Мексикою, Канадою, ЄС – як найбільшими торговельними партнерами.

Ключові слова: експорт, імпорт, сальдо, торговельний баланс, мито, зовнішня торгівля, тенденція.

The current state and prospects for the development of foreign trade relations of the United States of America are determined. The place of the United States in the global economy is identified. Attention is focused on modern tariff policy, in the context of the imbalance of the balance of payments. Modern principles of implementation and regulation of foreign trade of the United States are established. The terms and rates of import duties are analyzed in the context of the new foreign trade policy. Foreign trade in goods and services is considered. The dynamics and volume of exports, imports, trade turnover and the balance of trade balance are highlighted. Using linear regression, trends in the volume of exports, imports, trade turnover and the balance of foreign trade in goods and services are determined, and attention is focused on the growth trends of indicators. It is established that the United States has a negative trade balance in trade in goods and a positive one in trade in services. The geographical structure of exports and imports of the United States is determined. The commodity structure of exports and imports is analyzed. It was established that the main commodity groups in the exports of the United States of America are goods with high added value and a degree of processing: office machines, electrical engineering, energy and transport equipment, photographic equipment, medical and pharmaceutical goods. Attention is focused on the fact that raw materials and semi-finished products prevail in the import structure, with a steady trend towards a decrease in volumes. The main goods in imports are: oil, natural gas, office machines, medical and pharmaceutical products, transport equipment. The dynamics of changes in trade in goods and services of the United States is determined. The countries with which the United States has the largest trade balance deficit are identified. The impact of the tariff and monetary policy of the United States on economic processes in the world is studied. Attention is focused on bilateral trade and economic relations of the United States with the People's Republic of China, Mexico, Canada, and the European Union – as the largest trading partners.

Keywords: export, import, balance, trade balance, customs duty, foreign trade, trend.

УДК 339.5 : 339.98

DOI: <https://doi.org/10.32782/infrastructure84-11>

Коваленко Р.С.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри міжнародних
економічних відносин та логістики,
Харківський національний університет
імені В.Н. Каразіна

Kovalenko Roman

V.N. Karazin Kharkiv National University

Постановка проблеми. Сполучені Штати є найбільшою економікою світу: на їх частку припадає приблизно одна чверть світового ВВП і приблизно одна десята загальних торгових потоків. Це також найбільший міжнародний кредитор і боржник, державний борг США склав 122% ВВП у 2024 році, сягнувши позначки у 36,718 млрд. дол. США. Враховуючи розміри та економічну потужність, через зв'язки зі світовою економікою, потрясіння в економіці США впливають на всю світову економіку, включаючи торгівлю, фінанси та кон'юнктуру на товарних ринках. Сполучені Штати мають різноманітну, високорозвинену економіку, з домінуванням приватного сектору, яка є найбільшою у світі за номінальним ВВП і характеризується високим рівнем продуктивності, технологічних інновацій та конкурентоспроможності.

Ділові цикли США дуже синхронізовані з глобальними бізнес-циклами. Потрясіння в США, зміни у фінансовій та монетарній політиці або

невизначеність у зовнішньоекономічній політиці мають значні глобальні наслідки. Сполучені Штати знаходяться в центрі глобальної торгівлі та глобальних ланцюгів постачання товарів та послуг. Міжнародна торгівля є системоутворюючим фактором економіки США, країна є першою в світі за обсягами імпорту і другою за обсягами експорту товарів і послуг. Тим не менш, останніми роками торговельна політика стала більш протекціоністською, підняття рівня тарифного захисту економіки буде мати значний вплив як на економіку США так і на світову економіку в цілому. Дослідженням сучасного стану та перспектив розвитку зовнішньоторговельних відносин Сполучених Штатів Америки присвячено велику кількість наукових робіт, але в умовах сучасного глобального торговельного протистояння виникає багато питань щодо подальшого розвитку двосторонніх торговельних відносин між США та їх основними торговельними партнерами в контексті підняття рівнів тарифів. Зважаючи на це

дослідження сучасного стану та перспектив розвитку зовнішньоторговельних відносин США є актуальним як з теоретичної так і практичної точок зору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питання міжнародної торгівлі та розвитку зовнішньоторговельних відносин Сполучених Штатів Америки розглядалися в працях багатьох вітчизняних та іноземних вчених. Так Ю. Майборода зазначає що вагомість Сполучених Штатів, як країни засновника та провідного учасника міжнародних економічних організацій дозволяє країні активно відстоювати свої національні інтереси у міжнародній торгівлі [3]. В. Куцик відзначає що лідерство США у світовій економіці забезпечується головним чином рівнем науково-технічного потенціалу [2]. К. Величко акцентує увагу на глобальній ролі Сполучених Штатів у світовій економіці і тому це важливо враховувати при формуванні власних стратегій держав при співпраці [1]. А. Шлапак стверджує що глобальна фаза розвитку зовнішньої торгівлі Сполучених Штатів Америки характеризується випереджальною динамікою нарощування її масштабів порівняно з темпами приросту національного валового внутрішнього продукту [4]. К. Амадео досліджує вплив зовнішньоторговельної політики Д. Трампа на сучасний стан світової торгівлі [5]. Г. Шатц акцентує увагу на першопричинах економічного протистояння США та КНР та перспективах вирішення торговельних суперечок [7].

Постановка завдання. Метою статті є визначення сучасного стану та перспектив розвитку зовнішньоторговельних відносин Сполучених Штатів Америки в умовах глобальних торговельних дисбалансів.

Виклад основного матеріалу дослідження.

З початку 2025 року виконавча влада Сполучених Штатів запровадила імпорتنі тарифи на рівні 10 відсотків або вище для імпорту з усього світу, що виправдано чинним законодавством Сполучених Штатів. Адміністрація Сполучених Штатів оприлюднила свою торговельну політику «Америка на першому місці» (AFTP), яка надає пріоритет економічним інтересам США, національній безпеці та промисловій конкурентоспроможності шляхом скорочення дефіциту торговельного балансу шляхом підвищення тарифів на імпорту. Ця політика буде мати довготривалі наслідки для малих і вразливих економік і найменш розвинених країн з точки зору їх участі в міжнародній торгівлі та доступу до ринку Сполучених Штатів [1].

Меморандум президента США про «Взаємну торгівлю та тарифи» запровадив «Справедливий та взаємний план», який має на меті визначити еквівалент взаємного тарифу для кожного торгового партнера. В ньому окреслено індивідуальний для кожної країни підхід до «взаємних тарифів», відходячи від тарифної системи найбільшого сприяння у рамках Світової організації торгівлі.

Меморандум закликав до перегляду «невзаємних торговельних відносин» з усіма торговими партнерами США [3].

Сполучені Штати оголосили надзвичайний стан через зростання дефіциту торгівлі товарами, визначивши відновлення балансу торговельних потоків як головну мету політики. Планується що це відновлення балансу буде досягнуто «запровадженням додаткового адвалерного мита на весь імпорту від усіх торгових партнерів». Виконавчий наказ містить унікальний виняток для товарних груп, які містять принаймні 20 відсотків вмісту доданої вартості створеною Сполученими Штатами, яка визначається як: «вартість статті, що відноситься до компонентів, повністю вироблених або суттєво перероблених у Сполучених Штатах». Якщо товарна група містить 20 або більше відсотків вмісту доданої вартості Сполучених Штатів, взаємні тарифи застосовуватимуться лише до вмісту за межами США [2].

Тарифна політика не передбачає кінцевої дати дії тарифів, встановлених цим виконавчим наказом. Додаткові тарифи залишатимуться в силі, доки адміністрація Сполучених Штатів не вирішить, що «загроза, пов'язана з торговельним дефіцитом і невзаємним ставленням, що лежить в основі цього, була задоволена, вирішена або пом'якшена». Адміністрація Сполучених Штатів може коригувати тарифні ставки в залежності від дій іноземних урядів, відкриваючи двері для двосторонніх переговорів з торговими партнерами. Якщо політика є «неефективною», включаючи скорочення «загального торговельного дефіциту», виконавча влада може вжити додаткових заходів.

Додаткові імпорتنі мита для 57 торговельних партнерів набули чинності 9 квітня 2025 р. Ці додаткові тарифи коливалися від 11 відсотків для Камеруну до 50 відсотків для Лесото. Президент Д. Трамп оголосив про 90-денну паузу та суттєво знижений взаємний тариф, протягом цього періоду, на 10 відсотків. Цей період триватиме з 9 квітня 2025 р. по 8 липня 2025 р. [6].

«Взаємні тарифи», визначені для кожного з 57 торговельних партнерів, були оцінені шляхом ділення торгового дефіциту Сполучених Штатів з кожним партнером на загальний імпорту Сполучених Штатів від такого партнера, а потім ділення результату на два. Ці тарифи базуються на дефіциті торгівлі товарами США в 2024 році. Тарифні ставки, встановлені для кожного торгового партнера Сполучених Штатів, не враховують баланс торгівлі послугами. Для Канади та Мексики імпорту, який відповідає правилам походження USMCA, не обкладається ввізним митом. Для товарів, які не відповідають правилам походження USMCA, застосовуватиметься 25-відсотковий тариф [4].

Розглянемо більш детально загальні обсяги та географічну структуру зовнішньої торгівлі США товарами та послугами (табл. 1).

Таблиця 1

Зовнішня торгівля США товарами
у 2014–2024 рр., млрд. дол. США

Роки	Експорт	Імпорт	Товарообіг	Сальдо
2014	1,635	2,385	4,021	-749
2015	1,511	2,273	3,784	-761
2016	1,457	2,207	3,664	-749
2017	1,557	2,356	3,913	-799
2018	1,676	2,555	4,231	-878
2019	1,655	2,512	4,167	-857
2020	1,433	2,346	3,779	-912
2021	1,765	2,849	4,614	-1,083
2022	2,091	3,270	5,361	-1,179
2023	2,045	3,108	5,153	-1,063
2024	2,083	3,296	5,379	-1,212

Джерело: [8]

Таблиця 2

Зовнішня торгівля США послугами
у 2014–2024 рр., млрд. дол. США

Роки	Експорт	Імпорт	Товарообіг	Сальдо
2014	757	491	1,248	265
2015	769	498	1,267	271
2016	783	513	1,296	270
2017	837	555	1,392	282
2018	865	565	1,430	300
2019	891	593	1,484	297
2020	726	467	1,193	259
2021	804	569	1,373	235
2022	949	713	1,662	235
2023	1,026	748	1,774	278
2024	1,107	812	1,919	295

Джерело: [8]

У 2024 році загальний товарообіг в торгівлі товарами склав 5,379 млрд. дол. США, +4,3% у порівнянні з 2023 роком. Експорт товарів за звітний період зафіксований в обсязі 2,083 млрд. дол. США, +1,9% у порівнянні з 2023 роком. Обсяг імпорту товарів у 2024 році становив 3,296 млрд. дол. США, +5,8% у порівнянні з 2023 роком. Сальдо зовнішньої торгівлі товарами у Сполучених Штатах Америки є негативним і становить -1,212 млрд. дол. США, у порівнянні з 2023 роком цей показник збільшився на 149 млрд. дол. США, або на 12,3%. Загалом з 2014 року сальдо зовнішньої торгівлі товарами збільшилося на 39% [8] (табл. 2).

Загальний обсяг торгівлі послугами Сполученими Штатами Америки у 2024 році становив 1,919 млрд. дол. США. Експорт послуг у 2024 році становив 1,107 млрд. дол. США, що на 7,4% більше ніж у 2023 році. Обсяг імпорту послуг у 2024 році склав 812 млрд. дол. США що на 7,9% більше ніж у 2023 році. Сальдо зовнішньої торгівлі послугами, на відміну від торгівлі товарами є позитивним, і становить 295 млрд. дол. США. Загалом з 2014 року сальдо зовнішньої торгівлі послугами збільшилося на 10,2% [8] (рис. 1).

У 2024 році загальний товарообіг товарів та послуг у США становив 7,298 млрд. дол. США,

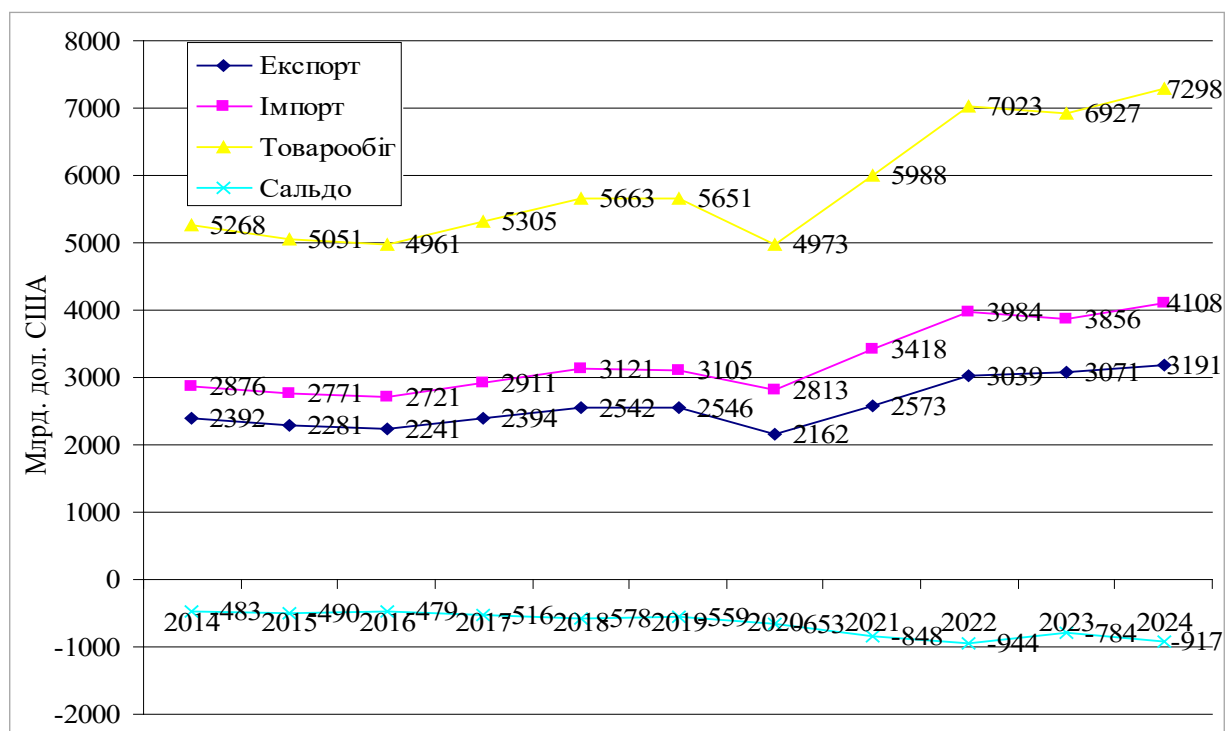

Рис. 1. Динаміка та прогноз обсягів експорту імпорту товарообігу та сальдо зовнішньої торгівлі товарами та послугами США (млрд. дол. США)

Джерело: [9]

що на 371 млрд. дол. США, або на 5,1% більше, ніж у 2023 році. Обсяг експорту товарів та послуг сягнув позначки 3,191 млрд. дол. США, якщо порівнювати з 2023 роком, цей показник збільшився на 120 млрд. дол. США, або на 3,8%. Обсяг імпорту збільшився на 352 млрд. дол. США, з 3,071 млрд. дол. США у 2024 році до 3191 млрд. дол. США у 2024 році. Сальдо торговельного балансу у торгівлі товарами та послугами було від'ємним – -917 млрд. дол. США, що на 133 млрд. дол. США більше, ніж у 2023 році [8].

Зображена динаміка обсягів експорту імпорту товарообігу та сальдо у зовнішній торгівлі товарами та послугами Сполучених Штатів має тенденцію до зростання і у найближчі роки буде зберігатися. Відповідно буде зростати і дефіцит балансу зовнішньої торгівлі.

Основними торговельними партнерами в експорті у Сполучених Штатів Америки у 2024 році були Канада (14%, 440 млрд. дол. США), Мексика (13%, 383 млрд. дол. США) з якими у США діє зона вільної торгівлі USMCA, а також КНР (8%, 199 млрд. дол. США) (рис. 2). Ці країни є найбільшими торговельними партнерами Сполучених Штатів, при цьому слід зазначити що сальдо зовнішньої торгівлі з усіма країнами є від'ємним (Канада -35 млрд. дол. США, Мексика -179 млрд. дол. США, КНР -263 млрд. дол. США) [5].

Основними торговельними партнерами в імпорті у Сполучених Штатів Америки у 2024 році були КНР (15%, 462 млрд. дол. США), Мексика (15%, 462 млрд. дол. США), Канада (14%, 457 млрд. дол. США) (рис. 3).

Товарообіг США з країнами ЄС збільшився на 3,4%, із державами-членами USMCA – на 2,0% (товарообіг з Канадою зменшився на 1,4%, з Мексикою – збільшився на 5,3%). Зовнішня торгівля з країнами АТР зросла на 6,1%, переважно завдяки прискореному зростанню торгівлі з НІС – Республікою Корея

(+8,8%), Сінгапуром (+7,0%), Тайванем (+24,2%), а також з Японією (+2,3%) та Австралією (+3,6%). Незначно зросли обсяги зовнішньої торгівлі товарами із Китаєм (+1,4%). Товарообіг США з країнами Південної та Центральної Америки збільшився на 5,8%, Африки – на 6,2%, з групою інших країн (Індія, Ізраїль, Саудівська Аравія та ін.) – на 8,4% (до 2023 р.) [6].

У 2024 р. позитивну динаміку загального експорту США демонстрували такі значущі товарні групи, як машини та обладнання (в т. ч., офісні машини, електротехніка, енергетичне та транспортне обладнання), фотографічне обладнання, напої та тютюн, медичні та фармацевтичні товари, пластмаси. Значно скоротився експорт добрив, металообробної техніки, неметалевих мінеральних продуктів, спеціалізованого промислового обладнання, дорожніх транспортних засобів, органічних хімічних речовин, природного газу (зокрема ЗПГ). Відчутно зросли обсяги імпорту до США офісних машин, медичних та фармацевтичних продуктів, парфумерно-косметичних засобів, транспортного обладнання, інших готових промислових виробів, тварин та олій, неорганічних хімічних речовин, пластмас. З іншого боку, найбільшою мірою знизився американський імпорт природного газу (в т. ч. ЗПГ), хімічних матеріалів та продуктів, неметалевих мінеральних продуктів, чавуну та сталі, органічних хімічних речовин, добрив, паливно-енергетичних товарів [7].

Висновки. Підсумовуючи аналіз зовнішньоторговельних відносин Сполучених Штатів Америки можна зробити висновок що, США наразі є першим в світі імпортером та другим експортером товарів та послуг. Аналіз лінійної регресії з високою достовірністю дозволяє стверджувати що, з одного боку тенденція до збільшення обсягів експорту та імпорту буде зберігатися і надалі, а з іншого буде також збільшуватись і негативне сальдо

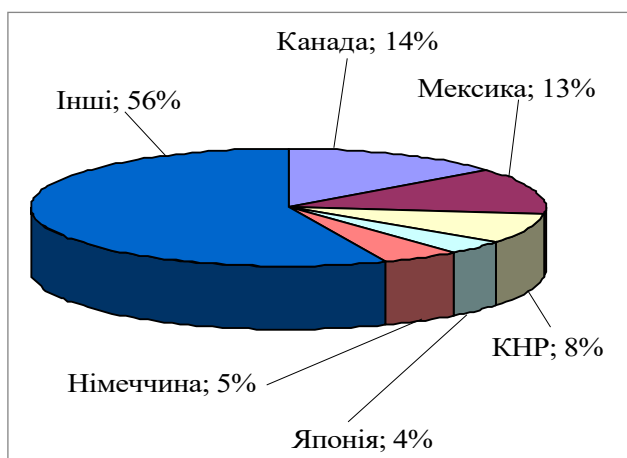

Рис. 2. Географічна структура експорту товарів та послуг США у 2024 р.

Джерело: [6]

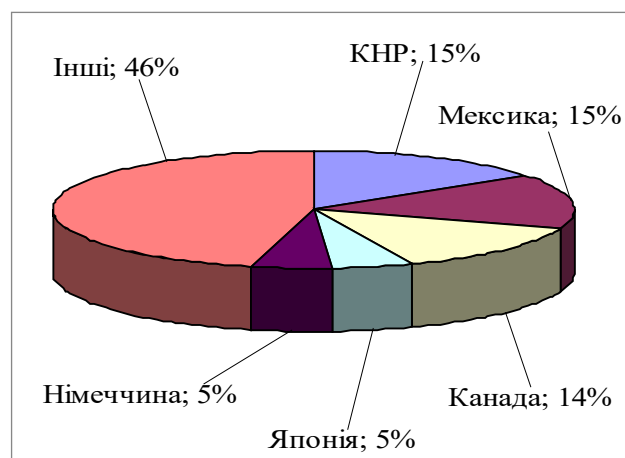

Рис. 3. Географічна структура імпорту товарів та послуг США у 2024 р.

Джерело: [6]

зовнішньої торгівлі і як наслідок дефіцит платіжного балансу і державний борг. Спроба вирівняти негативне сальдо шляхом запровадження безпрецедентної тарифної ескалації, особливо по відношенню до КНР, Мексики, Канади та ЄС, може мати негативні наслідки як для економіки США так і для глобальної економіки в цілому, спровокувавши глобальну рецесію.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Величко К. Ю. Економічне лідерство США в системі сучасних міжнародних економічних відносин. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 56. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2991/2911>
2. Куцук В. І. Зовнішня торгівля США: стан, структура, напрями та тенденції розвитку. *Підприємництво і торгівля*. 2018. Вип. 23. URL: <https://lute.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/DOI/2522-1256-2018-23-03.pdf>
3. Майборода Ю. О. Фактори глобального торговельного лідерства США. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2019. Вип. 27(1). С. 111–115. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2019_27%281%29_23
4. Шлапак А. В. Нереалізований потенціал зовнішньої торгівлі США: сучасний стан і перспективи. *Вчені записки ТНУ ім. В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2018. Том 29 (68). № 4. С. 34.
5. Amadeo K. U.S. exports: top categories, challenges, and opportunities. Why isn't America the world's largest exporter? The Balance : вебсайт. URL: <https://thebalance.com/u-s-exports-top-categories-challenges-opportunities-3306282>
6. Central Intelligence Agency: The World Factbook URL: <http://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/index.html>
7. Shatz H.J. Charting the U.S. Role in the World Economy. RAND corporation. URL: https://rand.org/pubs/research_briefs/RB9918.html
8. The World Bank. URL: <http://www.worldbank.org>
9. U.S. International Trade in Goods and Services, Excel. Bureau of Economic Analysis. URL: <https://bea.gov/international/index.htm#trade>

REFERENCES:

1. Velychko K. Yu. (2023) Ekonomichne liderstvo SShA v systemi suchasnykh mizhnarodnykh eko-nomichnykh vidnosyn [US economic leadership in the system of modern international economic relations]. *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 56. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2991/2911>
2. Kutsyk V. I. (2018) Zovnishnia torhivlia SShA: stan, struktura, napriamy ta tendentsii rozvytku [US foreign trade: status, structure, directions and development trends]. *Pidpriemnytstvo i torhivlia*, vol. 23. Available at: <https://lute.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/DOI/2522-1256-2018-23-03.pdf>
3. Maiboroda Yu. O. (2019) Faktory hlobalnoho torhovelnoho liderstva SShA. [Factors of US global trade leadership]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*, vol. 27(1). Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2019_27%281%29_23
4. Shlapak A. V. (2018) Nerealizovanyi potentsial zovnishnoi torhivli SShA: suchasnyi stan i perspektyvy. [Unrealized potential of US foreign trade: current state and prospects]. *Vcheni zapysky TNU im. V. I. Vernadskoho*, vol. 29 (68). Available at: https://econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2018/29_68_4/9.pdf
5. Amadeo K. (2020) U.S. exports: top categories, challenges, and opportunities. Why isn't America the worlds largest exporter? The Balance : Available at: <https://www.thebalance.com/u-s-exports-top-categories-challenges-opportunities-3306282>
6. Central Intelligence Agency: The World Factbook. Available at: <http://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/index.html>
7. Shatz H.J. (2016) Charting the U.S. Role in the World Economy. RAND corporation: Available at: https://rand.org/pubs/research_briefs/RB9918.html
8. The World Bank. Available at: <http://worldbank.org>
9. U.S. International Trade in Goods and Services, Excel. Bureau of Economic Analysis: Available at: <https://www.bea.gov/international/index.htm#trade>